

İlimli İslam Gerçek mi, Komplo mu? -I-

Bir köşe yazısındaki böylesi fikrin fazlaca önemi olmasa bile bu düşünceyi paylaşıp körükleyenlerin giderek fazlalaşması nedeniyle bu konu üzerinde durmak gereksinmesi vardı.

Dr. Alev COŞKUN

Cumhuriyet'in 4 Ağustos Pazartesi günkü başyazısı **"İslamcı Derin Devlete Doğru..."** başlığını taşıyordu. Başyazıda geçmişte Doğu - Batı bloklarına dayanan dünya dengelerinde, Türkiye'nin Sovyetler'e karşı **"ileri karakol"** niteliğinde görüldüğü, **"antikomünist"** siyasetin devlet yapısında ağırlık kazanmasının doğal sayıldığı, Doğu - Batı ikilemi soru işaretlerinin gündeme çıktığı, bir Amerikan dergisinde yayımlanan haritadan Anadolu'nun parçalanmış görüntüsünün yansıdığı belirtiliyor ve:

Çok yinelenen bir tasarıma göre Batı, Türkiye'ye, ne olduğu belirsiz bir **"İslam demokrasisi"**ni yakıştırmaktadır.

* **"Avrupa Birliği'nde ülkemize dönük özel ortaklık" statüsü, ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi'ne (BOP) denk düşmektedir.**

* **Tam bu sürecin hızlandığı zamanlarda içinde ortaya çıkan ya da çıkarılan Ergenekon soruşturmasının boyutları ve amaçları ise dikkate değer..."** deniliyordu.

Bu başyazıya Milliyet'te **Taha Akyol**, **"Komplo Teorisi"**, **"İlimli İslam Saplantısı"** başlığını taşıyan yazılarla hemen karşı çıkıverdi. (7 ve 8 Ağustos 2008).

Bir köşe yazısındaki böylesi fikrin fazlaca önemi olmasa bile bu düşünceyi paylaşıp körükleyenlerin giderek fazlalaşması nedeniyle bu konu üzerinde durmak gereksinmesi vardı.

Sayın Akyol'a göre bu iddialar tipik **"komplo teorisi"** örnekleridir. **"İlimli İslam komplosu"** karmaşık reel siyasi ve stratejik süreçlere etiket gibi yapıştırılıyor.

Aynı yazıda Akyol, Hürriyet'te Özdemir İnce'nin ilimli İslam'ın Türkiye'de **"Orduyu, solu ve CHP'yi iğdiş etmektedir"** biçimdeki yargısına da karşı çıkıyor.

Akyol'un yanıtındaki temel noktalar şöyledir:

1. Bu iddialar tipik komplo teorisi örnekleridir. Olgulara, bilimsel ya da akademik araştırmalara dayanmıyor.

2. Evet Batı'da **"ilimli İslam"** terimi sıkça kullanılıyor. Ama amaçları **"şeriatı ilimli uygulayan bir Türkiye devleti"** değildir! Tam tersine, Pakistan ve Arap ülkeleri gibi toplumlarda siyasallaşmaktan ve taassuptan uzaklaşmış, laik hukuku benimsemiş ilimli bir din anlayışının gelişmesi için laik ve demokratik eğilimleri desteklemektir!

Komplo ve gerçek

Bu yanıtlara dayanarak öncelikle belirtmeliyiz ki, Akyol'un da kabul ettiği gibi, ABD'de federal hükümete raporlar hazırlamakla ünlü olan Rand kuruluşunun yayımladığı bir **"İlimli İslam Projesi"** vardır. Batılı yetkililer **"ilimli İslam"**dan her vesile ile söz etmektedirler. Bu söylemi sağır sultan bile duyduğuna göre, karşımızda bir **"komplo teorisi"** değil **"reel politics"** (reel politika) vardır.

Kaldı ki, Cumhuriyet'in başyazısında Akyol'un işaret ettiği gibi **"şeriatı ilimli uygulayan bir Türkiye devleti"** tanımını yapılmıyor; onun yerine, **"ne olduğu belirsiz bir İslam demokrasisi"** modeli üzerinde duruluyor.

Bir başka önemli nokta da, Türkiye'nin; Pakistan, Arap ülkeleri gibi toplumlarda siyasallaşmaktan ve taassuptan uzaklaşmış bir model yaratmak için **"ilimli İslam"** modeline ağırlık vermesinin çıkar bir yol olmadığını belirtmek gerekir. Çünkü feodal ekonomik yapıların ve dine dayalı tarikat yapılarının egemen olduğu toplumlarda demokrasiyi kurmak olanaksızdır.

Böylesi olanaksız bir proje için Türklerin en az 100 yıldır uğraş ve mücadele verdikleri demokrasi hareketi saptırılmamalıdır. Türkiye Arap ülkelerinde demokrasinin ve demokratik eğilimlerin gelişmesini desteklemek ya da kurmak görevi ile yüküm-

lü değildir.

Türkiye ilimli İslam modeliyle demokrasiyi saptırmakla değil de, laik ilkelere dayalı kendi demokrasisini sağlamlaştırırsa asıl o zaman tüm Ortadoğu'ya gerçek model olur.

Bu girişten sonra tekrar sayın Akyol'un yazısına dönelim ve ilimli İslam konusu ne zaman gündeme geldi ona bakalım. Verileri, belgeleri, gelişmeleri kısaca özetleyelim:

İlimli İslam kuramının temelinde Rand kuruluşu tarafından **"İlimli İslam Demokrasisi Projesi"** adlı çalışma vardır. Sayın Akyol da bu raporu kabul etmekte, hatırapordan alıntı yapmaktadır.

Bu raporun yazılmasında katkıda bulunanlar **M. Abramowitz, G. Fuller, R. Holbrooke, P. Wolfowitz** gibi kimisi Amerikan dış politikasının ve kimisi CIA'nın Ortadoğu uzmanlarıdır.

Atatürk'ü Ret

Bu rapor sözde **"ilimli İslam demokrasisinin"** temel referansıdır. Bu konuda temel fikirler ortaya koyanlardan birisi de ünlü sosyal bilimci Prof. **Samuel Huntington**'dur.

Huntington 1996 yılının Eylül ayında İstanbul'a geldi ve bir dizi konferans verdi, önerilerde bulundu.

Huntington şunları söylüyordu:

1. Liberal demokrasi, Batı'nın ve Hıristiyan kültürünün bir ürünüdür. Uzakdoğu'da (Güney Kore ve Tayvan) demokratikleşmeye Hıristiyanlar öncülük etti. Demokrasi, Batı kültürünün etkisinde olan ülkelerde daha kolay gelişiyor.

2. Türkiye, Avrupa ile Asya; İslam ve laiklik arasında bölünmüş bir ülkedir.

3. Çoğu uygarlık grubunun bir veya birkaç lider ülkesi var, İslam dünyasının sorunlarından biri de bir lider ülkeden yoksun oluşudur.

Eğer Türkiye, Batılı bir ülke olma ısrarından vazgeçer; modernleşme ve demokrasinin bir İslam ülkesinde de mümkün olduğunu göstermeye daha çok ağırlık verirse, İslama büyük bir model olur.

Bunun için Türkiye'nin Kemalizmi terk etmesi, İslam dünyasına geri dönmesi gerekir. Rusya'nın **Lenin**'i reddetmesinden daha şiddetli olarak Türkiye de **Atatürk**'ü reddetmelidir.

4. Demokrasinin mutlaka laik bir temelle dayanması gerekmez. İslam ile demokrasi bağdaşabilmelidir.

Bir sosyal bilimci olan Huntington'un önerileri ne derece çarpıcı değil mi? Atatürk'ü reddetme önerisini daha sonra AB sözcülerinin her vesile ile tekrarladığını unutmayalım. Huntington, **"demokrasinin mutlaka laik bir temele dayanması gerekmez"** yargısını ileriye sürerek aslında Batı dünyasının demokrasi kuramını temelinden sarsıyor, kendi bilimsel geçmişini ABD'nin çıkarlarına alet ediyordu. Çünkü, laiklik ilkesi olmadan, dinle devletin alanları birbirinden ayrılmadan demokrasinin gerçekleşmesi olanaksızdır.

ABD'nin söylemleri

Huntington'un İstanbul'daki konferansı çok ses getirdi, tartışıldı ve AKP'nin siyasal iktidarının bir ölçüde düşünsel temellerini oluşturdu.

İşte o dönemde, ABD Başkanı **Bush**'un Başdanışmanı olan **Condoleezza Rice**'in Washington Post'ta 7 Ağustos 2003'te (Transforming Middle East) **"Ortadoğu'nun Dönüşümü"** adlı makalesinde Büyüyük Ortadoğu Projesi'nden (BOP) söz ediyor ve bu bölgede yer alan 22 ülkede rejimlerin ve sınırların değişebileceği açıklanıyordu.

Aynı zaman diliminde, bu kez ABD'nin Silahlı Kuvvetler dergisinde Albay (E) **Ralph Peters**'in yazdığı **"Daha İyi Bir Ortadoğu Nasıl Görülür?"** adını taşıyan makalede, Ortadoğu'nun sınırlarının doğal

olmadığı, daha adil bir yapılandırma ile sınırların değiştirilmesi gerektiği savunuluyordu. Makaleye eklenen haritada ise, ABD'nin siyasal ve ekonomik hedeflerini taşıdığı hemen görülüyordu.

Bu makale ve haritanın tesadüfen ya da denetlenmeden, ABD Silahlı Kuvvetler dergisinde yer aldığı ileri sürmek, herhalde saflığın ileri derecede örneğini oluşturur.

Bu gelişmeler sürerken ilimli İslamın ABD'nin resmi söylemine girdiğini de görüyoruz.

En ilginç örnekler şunlardır:

Türkiye hakkında **"ilimli İslam cumhuriyeti"** nitelemesini, ABD Dışişleri Bakanı **Colin Powell** yaptı (Mart 2004). Alman ZDF TV'de Irak'ın geleceğini konuşurken Powell, **"Irak'ta da diğer İslam cumhuriyetlerindeki, Türkiye ve Pakistan'daki gibi bir İslam cumhuriyeti olacak. Ancak bu bir anayasal çerçevede olacak ve şeriat hukuku, Kuran hukuku, yasaların temel kaynaklarından biri olacak."**

Kuşkusuz, bu sözler büyük yankılar oluşturdu.

Powell görevden ayrılıp, Rice Dışişleri Bakanı olunca; Ortadoğu ülkelerini ziyaret dönüşü (Ocak - Şubat 2005) Fransa'da Dışişleri Bakanı **Barnier**'le görüşürken **"İslamla demokrasinin yan yana yaşayabileceğini ve ABD'nin BOP'un Ortadoğu'ya demokrasi getirmek"** amacıyla olduğunu belirtti, bu konudaki itirazları karşılamak için de **"İşte yüzde 99'u Müslüman olan Türkiye"** diye örnek gösterdi.

28 Ocak 2004'te ABD Başkanı Bush ve **Erdoğan**'ın Beyaz Saray'da yaptığı görüşmenin ardından, Türkiye'nin BOP'a destek verdiği ve bu projede anahtar rol oynayacağı açıklandı.

TSK'nin görüşü

2004'ün Mart ayında ise, TSK'de kendi görüşünü Washington'da açıkladı. O sırada Genelkurmay 2. Başkanı olan Org. **İlker Başbuğ**, Türkiye'nin BOP'ta örnek gösterilmesini şöyle değerlendiriyordu:

"Hem laik devlet, hem de ilimli İslam bir arada olmaz. Türkiye, anayasasının 2. maddesinde yer aldığı gibi laik, demokratik sosyal bir hukuk devletidir... Bazı çevreler Türkiye ilimli İslam diye kavramlar üretiyorlar. Hem laik bir devlet hem de ilimli İslam devleti bir arada olmaz... Türkiye böyle kuruldu, böyle devam edecek."

Bu gelişmeler sürdü, 5 Temmuz 2006'da ABD Dışişleri Bakanlığı'nda **Rice** ve **Abdullah Gül**, **"Türk - Amerikan stratejik ortaklığın ileriye götürmek için ortak vizyon"** adını taşıyan belgeyi birlikte açıkladılar.

22 Temmuz 2007 seçimlerinden sonra, ABD'nin Dışişleri Bakanı eski Müsteşarı **R. Holbrooke**'un, Türkiye **"Malezya İslam demokrasisi"** modeline benzeyecektir biçimindeki konuşmasını ve bu açıklamanın yarattığı kuşku ve tartışmaları unutmayalım.

Yeni muhafazakâr (neo-con) nitelemesiyle bir araya gelen Batılı stratejistlerin ilimli İslamdan tam olarak anladığı nedir?

Çeşitli tanımların ortak paydası ve genel tanım şudur:

"Batılı değerlerle uyumlu, Batı ile çatışma potansiyeli taşımayan, siyasal olarak ABD'nin gereksinimlerine göre düzenlenmiş, İslam coğrafyasındaki rejimlerin bu amaca uygun olarak değiştirilmesinin öngörüldüğü bir kavramsal çerçevedir."

İlimli İslam konusundaki çalışmalar hiç durmadan sürmektedir.

Rand kuruluşu bu yılın haziran ayında da, **"Türkiye'de Siyasal İslamın Yükselişi"** başlıklı yeni bir rapor yayımladı.

Bu raporda, AKP'den yana olumlu koşullanmalar görülüyor. Raporun tanıtımı, 23 Haziran 2008'de Washington'da **Fethullah Gülen**'in onursal başkanı olduğu **"Rumi Forum"** adlı kuruluşta yapıldı. Raporda **"laiklik ve dindarlar"** çelişkisi üzerinde duruluyor. Oysa bilindiği gibi, **"dindarlar"** o derece geniş bir katman ki, aslında kesinleştirme özendiriliyor, bu terim belki de **"Laikler ve İslamcılar"** olmak gerekirdi.

Yazıma yarın devam edeceğim.